

Klima- og Energiminister Connie Hedegaard
Klima- og Energiministeriet
Stormgade 2-6
1470 København K

Miljøminister Troels Lund Poulsen
Miljøministeriet
Højbro Plads 4
1200 København K

Europaudvalget
Energiudvalget
Miljø- og Planlægningsudvalget

Miljøbevægelsen NOAH
Nørrebrogade 39
2200 København N
Tlf. 35361212 • Fax. 35361217
noah@noah.dk • www.noah.dk

23. september 2008

NOAH¹'s kommentering af EU's Klima- og Energipakke forud for møderne i hhv. Rådet for transport, telekommunikation og energi den 10. oktober og Rådet for miljø den 20. oktober 2008

Den 23. januar 2008 fremlagde EU-Kommissionen sine udkast til, hvorledes stats- og regeringschefernes vedtagelse fra 7. marts 2007 kan tænkes udmøntet som fællesskabspolitikker. Efter diskussion ved rådsmøder og efter input fra Parlamentet skal Pakken nu påny behandles ved Energirådsmødet (TTE) den 10. oktober 2008 og Miljørådsmødet den 20. oktober 2008.

Vil EU vise klima-lederskab eller give op overfor klimaudfordringen?

Med de foreliggende oplæg til beslutning ved rådsmøderne i oktober 2008 lægges der op til en yderligere forringelse af Kommissionens i forvejen utilstrækkelige forslag. Gennemføres pakken som foreslået har EU reelt givet op overfor klimaudfordringen og enhver fortsat tale om klima-lederskab er uden indhold. Vi står nu i en situation, hvor regningen for den manglende indsats gennem mange år skal betales i form af emissionsreduktioner af hidtil uset størrelse. Gør vi det ikke, har vi reelt accepteret udfoldelsen af et globalt barbari over de næste årtier som følge af temperaturstigninger på langt over 2 grader C. NOAH opfordrer til, at Klima- og Energipakken styrkes ved som minimum at foretage følgende:

Overordnede målsætninger

- **Reduktionsmålsætningen for EU-27 øges til en 40 % hjemlig reduktion (1990 basis=5818 Mt CO₂-eq) svarende til en udledning på max 3500 Mt CO₂-eq i år 2020, hvortil lægges en forpligtelse om sideløbende at reducere yderligere 1440 Mt CO₂-eq i EU eller andre lande inden år 2020. En evt. reduktionsindsats uden for EU skal ikke være i form af CDM, men ved finansiering af bæredygtige, permanente og målbare reduktioner i mindre udviklede regioner som led i en langsigtet aftale mellem EU/medlemsstaterne og de pågældende lande eller regioner.**

¹ Friends of the Earth (FoE) er verdens største sammenslutning af miljøorganisationer med 69 medlemslande. Kun én organisation fra hvert land kan være medlem. I Danmark er det Miljøbevægelsen NOAH.

VE-direktivet

- **NOAH kræver, at agrobrændstoffer tages helt ud af 10 % VE-målsætningen i transportsektoren til fordel for reelle besparelser og effektiviseringer samt omlægning til fortrinsvis VE-baseret eldrevet kollektiv/privat transport.**
- **Hvis EU på trods af al fornuft fastholder at agrobrændstoffer skal kunne anvendes til opfyldelse af 10 % VE-målet i transportsektoren må Danmark som minimum kræve, at fortrængningen øges fra forslaget 35 % til mindst 60 % med virkning så hurtigt som muligt og senest fra år 2013.**
- **NOAH kræver at oprindelsesgarantierne kun benyttes som en varedeklaration for VE-energi. Vi ønsker specielt ikke at virksomheder eller sektorer skal kunne handle med oprindelsesgarantier og opfordrer til, at den danske holdning afspejler dette ved alternativt at sikre, at en eventuel handel kun sker i begrænset omfang mellem stater.**
- **NOAH mener ikke en certificering af biomasse kan yde reel garanti for, at agrofuel vil blive produceret bæredygtigt.**

ETS

- **NOAH mener, at det må være et mål at reducere den absolutte mængde af flytrafik.**
- **ETS-bidraget til den fælles reduktionsforpligtelse bør hæves i takt med at den overordnede målsætning bringes i overensstemmelse med 2-graders målsætningen som beskrevet i starten af dette papir.**
- **NOAH mener der fra 2013 skal kræves 100% auktionering for alle sektorer. Provenuet skal tilfalde medlemsstaterne og hele beløbet (ikke kun 20 % som foreslået) øremærkes klimatiltag. NOAH mener disse tiltag skal omfatte bæredygtige klimatiltag nationalt eller som led i en supplerende indsats for drivhusgasreduktioner og tilpasning i mindre udviklede regioner udenfor EU. Pengene skal under ingen omstændigheder kunne anvendes til CCS som foreslået, forskning og udvikling af agrofuel-teknologier eller a-kraft.**
- **ETS bør lukkes for brug af CDM- og JI-kreditter.**
- **De foreslåede nye sektorer og gasser a)CO2 fra petrokemisk industri m.m. b) Lattergas fra salpetersyre m.m. og c) PFC fra aluminium skal reguleres direkte frem for at gives mulighed for at købe sig fra tiltag.**
- **NOAH mener CCS for enhver pris skal ud af forslaget til revideret kvotehandelsdirektiv.**
- **NOAH mener ikke luftfarten skal reguleres ved at blive lukket ind i ETS, men først og fremmest ved at blive pålagt afgifter på flybrændstof på mindst samme niveau som brændstof til biler og under hensyn til den relativt større klimapåvirkning luftfarten medfører. Desuden bør der lægges moms på flyrejser på linie med andre forbrugsgo-**

der. Hvis der skal anvendes et kvotesystem som reguleringsværktøj skal det være et lukket system kun for luftfarten og med 100 % auktionering fra 2011.

Non-ETS

Målopfyldelse (Compliance)

- **NOAH mener, at det er nødvendigt, at der indføres bindende årlige reduktionsmål for alle EU's medlemslande i de ikke-kvotebelagte sektorer.**
- **Uanset hvilke mål EU har på mellemlang eller lang sigt, så er det afgørende at målet splittes op i bindende, årlige reduktionsmål uanset om det er inden for eller uden for ETS, at der er årlige afrapporteringer og endelig, at der er en forpligtende mekanisme, der kan sikre overholdelse af målene.**
- **Der er behov for en hurtig og effektiv overholdelsesmekanisme, hvor Kommissionen kan idømme medlemslandene bøder direkte, hvis de ikke overholder deres reduktionsforpligtelser.**
- **Det skal sikres, at medlemslandene afrapporterer deres udledninger i år X i marts måned det følgende år. Hvis det ikke sker, skal det resultere i en mærkbar bøde.**
- **Der skal indbygges en revisionsklausul, der sikrer at målsætningerne kan opdateres i forhold til videnskaben.**
- **Der skal oprettes et europæisk klimaagentur til at overvåge udviklingen. Agenturet skal desuden udregne sanktionerne mod de lande som underopfylder og forvalte de økonomiske midler, som måtte komme til veje som følge af ikke-overholdelse af målsætningerne.**
- **De nævnte økonomiske midler skal administreres af agenturet i en særlig Klimafond.**
- **Midlerne skal anvendes til at fremme udviklingen og udbredelsen af vedvarende energi i EU-landene samt i udviklingslande. De skal også kunne anvendes til at finansiere tilpasning i udviklingslande.**

Kreditter

- **Vi finder det pinligt, at Danmark med hensyn til den tilladte brug af kreditter, lægger betydelig vægt på øget kreditadgang fra 33 % til 50 %**
- **NOAH mener, at EU og andre annex-1 lande skal løfte deres reduktionsforpligtelser gennem hjemlige tiltag og ikke ved at købe sig til reduktioner i ikke-annex-1 landene.**
- **I den udstrækning Danmark og EU vælger at anvende kreditter, må det som minimum forlanges at de opfylder Gold Standard-kriterierne.**

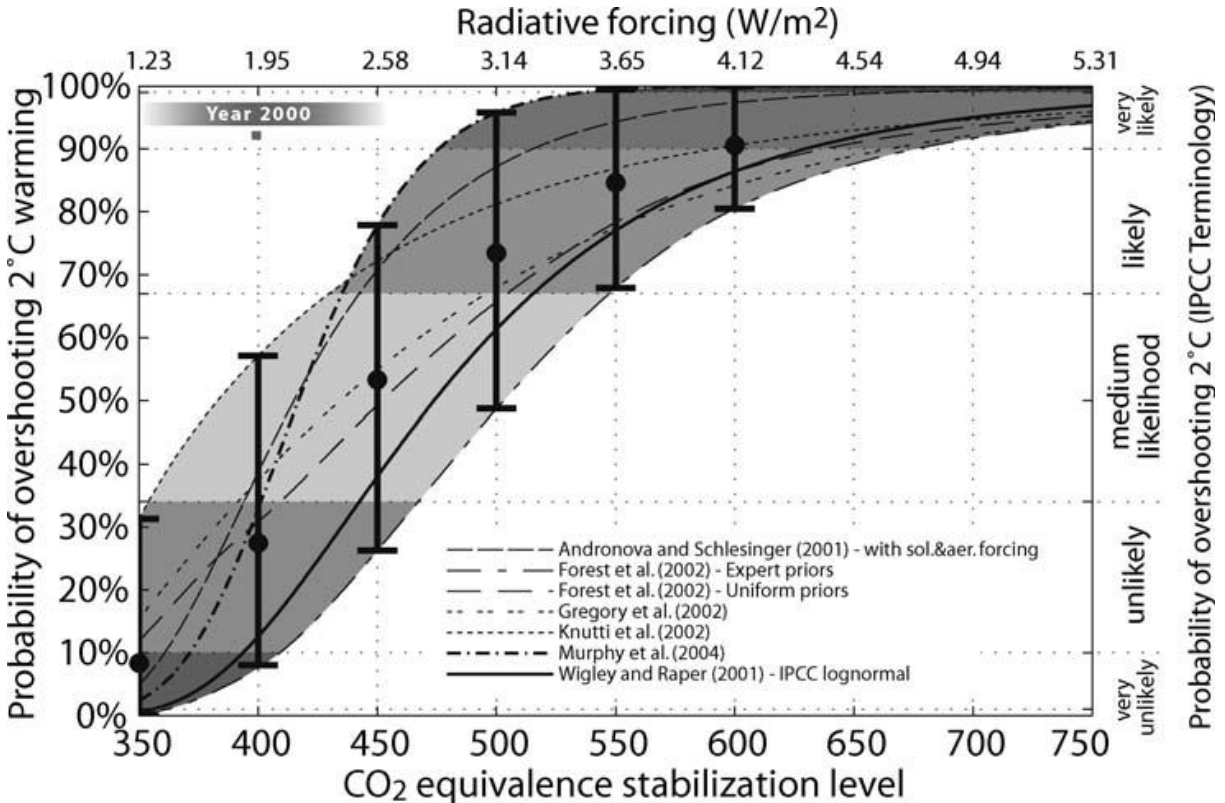
CCS

- **Vi mener, at CCS er en teknologi, der absolut ikke skal fremmes med offentlige midler. Det er en ikke-løsning på de fossile brændslers CO₂-udledninger. Den er dyr, den vil nedsætte energieffektiviteten betydeligt, og den vil frem for alt fortsætte kulalderen på ubestemt tid.**
- **Den andel af det indfyrede kul, som ikke opfanges, vil alene være nok til at fortsætte kursen mod en ustyrlig global opvarmning.**
- **Vi vender os derfor bl.a. imod forslag, der vil betyde, at EU fremmer CO₂-lagring på bekostning af energibesparelser, energieffektiviseringer og vedvarende energi.**
- **NOAH mener al forskning, udvikling og demonstration af CCS skal bekostes af de selskaber der efterspørger CCS og ikke tages fra offentlige forsknings- og udviklingsmidler. Enhver form for subsidiering af CCS skal fjernes fra forslaget.**

Klima- og Energipakkens målsætning og 2-graders målet

Miljøministerrådet erklærede den 17. oktober 2002, at den langsigtede indsats skal guides af en langsigtet global målsætning om, at den globale temperaturstigning skal holdes under 2 grader, ved at holde CO₂-stabiliseringskoncentrationen under 550 ppm CO₂.

EU har efterfølgende gentagne gange bekræftet denne målsætning. Det bifalder vi meget, men især efter IPCC's fjerde statusrapport er det blevet tydeligt, at EU's forudsætning om, at 2-graders målsætningen skulle kunne opfyldes ved en stabilisering af atmosfærens drivhusgaskoncentration på 550 ppm CO₂, slet ikke holder. Årsagen er ny viden om med hvilken sandsynlighed man kan sige at 2-graders målsætningen overskrides ved en given stabiliseringskoncentration

Figur 1. Stammer fra Hare and Meinshausen 2006² og viser risikoen for at den globale middeltemperatur vil stige med mere end 2 grader. Ved at stabilisere koncentrationen af drivhusgasser i området omkring 450 ppm ækvivalent CO₂ er der en 50 % risiko (median 50 %) for en overskridelse og man skal ned i nærheden af 400 ppm ækvivalent CO₂ før risikoen for en overskridelse kan betegnes "usandsynlig" (median 26%). Først ved 350 ppm ækvivalent CO₂ er en overskridelse "meget usandsynligt" (median 8-9 %). Omvendt ses det, at en stabilisering på 550 ppm ækvivalent CO₂, (svarende til omkring 550 ppm CO₂ når fraregnes andre drivhusgasser og aerosoler), gør det nærmest "sandsynligt" (median ca. 85 %) at 2 graders målet overskrides.

Det er med andre ord ikke nok at sige, man vil sikre en global temperaturstigning på højst 2 grader ved en stabiliseringskoncentration på f.eks. 550 ppm CO₂ ækvivalent. Man må samtidig sige med hvilken sikkerhed, man mener det skal ske. EU's 2-graders målsætning er intet værd, hvis man samtidig vælger en stabiliseringskoncentration der med sikkerhed medfører en overskridelse af målsætningen. EU's klimapakke bør tage bestik af den nye viden og indrette Klimapakkens målsætninger derefter.

Hvis man skulle drage en form for sammenligning, med hvilken sandsynlighed ville man så acceptere at ens barn risikerede at blive kørt ned i trafikken i løbet af barnets skoletid? 85%, 50% eller 8%?

I Kommissionens meddelelse af 10. januar 2007 KOM (2007) 2 endelig "Begrænsning af den globale opvarmning til 2 grader C – Vejen frem for 2020 og derefter" står der:

² Hare, B. and Meinshausen, M.: 2006. How much warming are we committed to and how much can be avoided?, Climate Change. 75: 111-149.

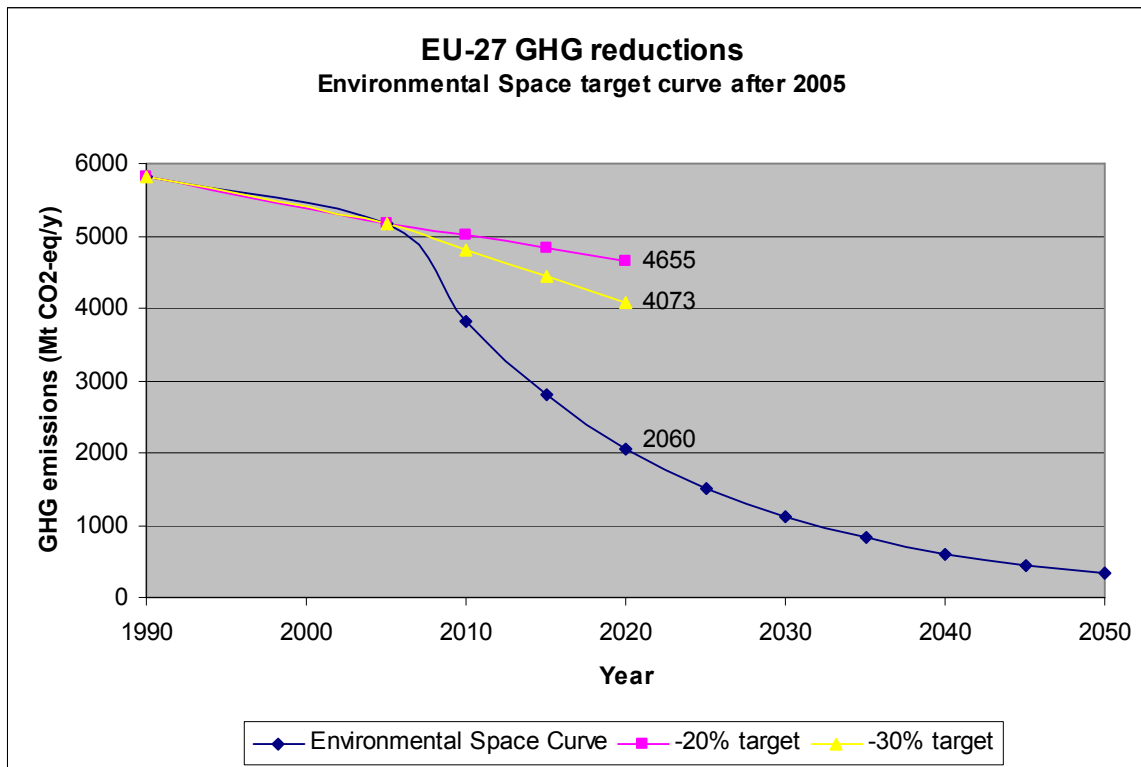
”EU's målsætning er at begrænse den gennemsnitlige temperaturstigning på verdensplan til under 2° C i forhold til det forindustrielle niveau. Derved begrænses klimaændringernes indvirkning og sandsynligheden for massive og uafvendelige forstyrrelser i det globale økosystem. Rådet har noteret, at dette forudsætter, at de atmosfæriske koncentrationer af drivhusgasser holder sig et godt stykke under 550 ppmv CO₂-ækvivalenter. Ved at stabilisere de langsigtede koncentrationer på ca. 450 ppmv CO₂-ækvivalenter er der en 50 % chance for at opnå dette. Dette indebærer, at de globale drivhusgasemissioner topper inden 2025 og derefter falder med op til 50 % inden 2050 i forhold til 1990-niveauet. Rådet har erklæret sig enig i, at de udviklede lande fortsat må gå i front og reducere deres emissioner med mellem 15 og 30 % inden 2020. Europa-Parlamentet har foreslået et CO₂-reduktionsmål for EU på 30 % for 2020 og på fra 60 til 80 % for 2050.”

Dette blev skrevet før udgivelsen i foråret 2007 af IPCC's fjerde statusrapport (AR4) som viste, at der er behov for meget større og hurtigere globale reduktioner til år 2050 end hidtil antaget. Såfremt temperaturstigningen skal holdes under 2 grader vil det kræve at den globale emission topper senest i år 2015 og at der sker globale drivhusgasreduktioner på mindst 85% inden år 2050 (år 2000 basis). Den tilhørende kumulerede udledning må max være 800 Gt CO₂-eq i hele det 21. århundrede for at opnå en stabiliseringskoncentration på 445 ppm CO₂-eq. Som det ses af figur 1, og som citeret fra Kommissionens meddelelse ovenfor, vil der med denne stabilisering være omkring 50 % risiko for at temperaturen alligevel kommer over 2 grader.

Alene i årene 2000-2005 har den samlede globale drivhusgasudledning været i størrelsesordenen 234 Gt CO₂-eq efterladende 566 Gt CO₂-eq til resten af dette århundrede. I 2005 var den gennemsnitlige udledning på ca. 7,65 t CO₂-eq per verdensborger. En 85% global reduktion fra år 2000 til 2050 svarer til en 87,5% global reduktion fra 2005-2050. Det efterlader en globalt CO₂-eq emission på kun 0,675 t CO₂-eq per verdensborger i år 2050 (FN's middelbefolkningsprognose benyttet).

Lader man emissionen falde eksponentielt mellem disse tal ser man, at de globale emissionerne år for år skal reduceres med 4,6%. Det giver en kumuleret udledning på 940 Gt CO₂-eq – altså betydeligt over de 566 Gt CO₂-eq der kunne udledes mellem 2005 og 2100 under 2-graders målet (stadig med en 50 % risiko for at 2 grader overskrides). Hvis den globale år for år reduktion hæves til 5% bliver den globale kumulerede udledning omkring 800 Gt CO₂-eq. Der er derfor nærmere brug for en global reduktion på 5,5% år for år i den første periode for at undgå en højere temperatur end de 2 grader.

Alle lande der har underskrevet Klimakonventionen har samtidig skrevet under på princippet om, at de bredeste skuldre skal bære mest. Det burde indebære, at alle medlemsstater i EU-27 reducerer med mindst 5,5 % år for år. Men i formandskabets og Kommissionens forslag tillades 12 ud af EU's 27 lande at øge emissionerne frem til år 2020. Det sender et helt forkert signal til landene i de mindre udviklede regioner – hvorfor skulle de påtage sig forpligtelser i en international aftale, når næsten halvdelen af EU's relativt rige medlemsstater ikke vil?

Figur 2. Man ser det reduktionsforløb EU-27 bør følge, hvis man skal påtage sig sin del af den globale 2-graders reduktionsforpligtelse. Den samlede EU-27 emission i 2005 var på 5177 Mt CO₂-eq (EEA, 2007) og skal ned på det globale råderum på 0,675 t CO₂-eq per person i 2050 svarende til 326 Mt CO₂-eq i år 2050 for EU-27. Det giver en år for år reduktion på 6,1% for EU-27 for hele perioden 2005-2050 og en samlet reduktion på 60% til år 2020. Til sammenligning kræver den nuværende 20 % reduktionsmålsætning en år for år reduktion på 0,7 % frem til år 2020. Såfremt reduktionsmålsætningen hæves til 30 % med en global aftale, kræves der år for år reduktioner på 1,6 %. Der er brug for hurtig handling og stor beslutsomhed i forhold til at iværksætte alle de ting som vi ved ikke rummer risiko for mennesker og miljø og som kan give hurtige energibesparelser og reduktioner i drivhusgasudledningen.

Ved klimatopmødet på Bali sidste år sloges EU-27 for at ilandene til år 2020 skulle reducere med 25-40% i forhold til 1990. Det vil derfor virke utroværdigt, såfremt EU ikke selv er parat til at gennemføre det man anbefaler andre at gøre. EU-27 skal på den baggrund påtage sig en hjemlig reduktionsforpligtelse på mindst 40% (1990 basis). Men set i forhold til IPCC's AR4 burde den hjemlige reduktionen være på mindst 60% (2005 basis).

En 40 % reduktion i forhold til 1990 (5818 Mt CO₂-eq) giver et EU-27 emission i 2020 på omkring 3491 Mt CO₂-eq og en 60 % reduktion i forhold til 2005 (5177 Mt CO₂-eq) en 2020-emission på omkring 2060 Mt CO₂-eq med et reduktionsforløb som vist i figur 2.

Fremfor de nuværende 20 % og evt. 30 % reduktioner med meget store bidrag fra eksterne kreditter, burde Klimapakkens målsætning være på mindst 40 % hjemlig reduktion i forhold til 1990 svarende til en udledning på max 3500 Mt CO₂-eq i 2020 plus en forpligtelse til sideløbende at reducere yderligere 1440 Mt CO₂-eq i EU eller andre lande gennem finansiering af bæredygtige VE energi-

forsyningstiltag eller energibesparelser. Vi taler med andre ord ikke om CDM der svækker den hjemlige klimaindsats og teknologiudvikling, men om tiltag der som led i en langsigtet aftale, kan hjælpe mindre udviklede regioner (LDR) økonomisk og teknologisk til at reducere deres udledninger via permanente, målbare og bæredygtige VE-tiltag og energibesparelser.

Arrangementet skal ses som en tvingende nødvendighed for tilstrækkeligt hurtigt at kunne reducere den samlede udledning og skal ses i sammenhæng med at de mest udviklede regioner (MDR) ud over at omstille egne energiforsyningssystemer forpligter sig til at medvirke til at reducere udledningerne i mindre udviklede regioner samt udvikle bæredygtige vedvarende energiforsyningssystemer i disse lande.

I det følgende kommenteres Klimapakken enkelte direktivforslag

VE-mål med agrobrændstoffer (agrofuels/biofuels) - for lav fortrængningsprocent

NOAH støtter mål for VE i transportsektoren, men ikke når de skal opnås ved at satse på agrobrændstoffer (agrofuels). Transportsektoren er (både landevejs- og flytransport) uden sammenligning den sektor, der repræsenterer det største problem i klimapolitikken. Der er store besparelsepotentialer og muligheder for energieffektiviseringer, som er indlysende fordelagtige frem for at satse på at opfylde en umættelig efterspørgsel ved at beslaglægge store (landbrugs)arealer til produktion af agrobrændstoffer. Besparelser vil mindske olieafhængigheden og dermed forøge forsyningssikkerheden³.

Notatet ”Samfundsøkonomiske omkostninger ved EU-pakken 2008” understreget hvad vi gang på gang har fremhævet, at den hurtigste, vigtigste og billigste klimaindsats er reelle energibesparelser:

”Således medvirker energibesparelserne til at mindske kravene til VE-udbygning i PJ og i endnu højere grad til at reducere CO₂-udledningen, ligesom omkostningerne forbundet med VE-udbygning med den valgte rækkefølge også indeholder omkostninger til opfyldelse af CO₂-forpligtelser.”⁴

”Den øgede besparelsesindsats vil alt andet lige reducere det nominelle behov for VE-udbygning for et givent procentmål, ligesom det vil have en væsentlig effekt på CO₂-mankoen for de ikke kvotedækkede områder.”⁵

Efter besparelser kommer energieffektiviseringer og vedvarende energi. NOAH mener, at et mål på 10% VE i en således slanket transportsektor bedst opfyldes gennem at satse på elektrificering af både den kollektive transport (tog og letbaner) og den motoriserede privat- og godstransport.

EEA's administrerende direktør professor McGlade udtalte ved offentliggørelsen af ”TERM 2006”:
”Vi kan ikke løse problemerne med stigende drivhusgasemissioner, støjforurening og fragmentering af landskaber forårsaget af transport uden samtidig at se på trafikstigningen på tværs af hele spektret - på

³ Se NOAH's holdningspapir om agrobrændstoffer: <http://www.noah.dk/landbrug/Holdningspapiragrob.pdf>

⁴ Samfundsøkonomiske omkostninger ved EU-pakken 2008 0926 s. 3

⁵ Samfundsøkonomiske omkostninger ved EU-pakken 2008 0926 s. 7

vores veje og jernbaner, i luften og på havet. Tekniske fremskridt såsom renere og mere brændstofeffektive motorer er meget vigtige, men vi kan ikke forny os ud af transportemissionsproblemerne".⁶

NOAH kræver, at agrobændstoffer tages helt ud af 10 % VE-målsætningen i transportsektoren til fordel for reelle besparelser og effektiviseringer samt omlægning til fortrinsvis VE-baseret eldrevet kollektiv/privat transport.

Hvis EU på trods af al fornuft fastholder at agrobændstoffer skal kunne anvendes til opfyldelse af 10 % VE-målet i transportsektoren må Danmark som minimum kræve at fortrængningen øges fra forslaget 35 % til mindst 60 % med virkning så hurtigt som muligt og senest fra år 2013.

VE-direktivforslaget tildeler Danmark et VE-mål på 30 % af det endelige energiforbrug i år 2020. Set i lyset af diskussionen om EU's samlede målsætning er der brug for mellem 50 og 60 % VE i varme- og elforsyningen i år 2020 i Danmark og tilsvarende høje andele i de øvrige EU-lande.

Der er brug for udvikling af et flerstrengt robust vedvarende energiforsyningssystem. VE-direktivets forslag om omsættelige oprindelsesgarantier vil i modsætning hertil favorisere en ensidig udbygning af primært vindenergi i de regioner af EU, hvor dette kan ske billigst. Det vil ikke føre til etablering af et en række sammenhængende bæredygtige VE-energiforsyningssystemer i Europa, men blot øge VE-andelen lidt i et energimix af kul, a-kraft, olie og gas plus lidt vind. Det er ikke svaret på klimaudfordringen og slet ikke den energifremtid vi ønsker. NOAH kræver at oprindelsesgarantierne kun benyttes som en varedeklaration for VE-energi. Vi ønsker specielt ikke at virksomheder eller sektorer skal kunne handle med oprindelsesgarantier og opfordrer til, at den danske holdning afspejler dette ved alternativt at sikre, at en eventuel handel kun sker i begrænset omfang mellem stater.

De foreslåede bæredygtighedskriterier vil medføre et gigantisk bureaukrati uden at der samtidig skabes sikkerhed for, at den voldsomme stigning i efterspørgslen efter biomasse til agrofuel ikke modsat hensigten, vil medføre store konsekvenser for natur og mennesker inkl. fødevarerpriserne. Vi mener, at enhver form for import af biomasse og færdig biofuel skal forbydes, fordi det vil være umuligt at kontrollere kvalitet såvel som effekter i lande fjernt fra Europa. NOAH mener ikke en certificering af biomasse kan yde reel garanti for at agrofuel vil blive produceret bæredygtigt. Vi konstaterer i den forbindelse, at det er den foreløbige danske holdning, at man som udgangspunkt er imod tiltag der virker handelshindrende. Vi finder dette pinligt fordi vi i dag ved hvor store sociale konsekvenser EU's biofuel-målsætning har medført.

Forslaget om omsættelige oprindelsesgarantier afspejler et udbredt ønske fra mange landes side om øget fleksibilitet. Reelt kan dette oversættes med ønsket om at gøre mindst muligt. Med diskussionen om 2-gradersmålsætningen in mente står det klart, at der slet ikke er plads til al den fleksibilitet som alle ønsker sig. Måske, hvis man havde sat ind straks efter Rio i 1992, kunne der tillades en vis fleksibilitet, men nu 16 år efter og uden handling, er der mere brug for de reguleringsværkstøjer der har de største potentialer: Forbud, påbud, direkte afgifter, afgrænsede kvotesystemer, lave kvotelof-ter og fuld auktionering. Der er ikke brug for frivillige aftaler eller åbne kvotesystemer med høje kvotelof-ter eller hvor virksomhederne får foræret kvoterne gratis samt må købe sig fra at reducere på hjemmebanen gennem brug af CDM og JI.

⁶ <http://www.eea.europa.eu/pressroom/newsreleases/transport-igen-kyoto-klassens-darligste-elev> (26.2.2007)

ETS – revideret kvotehandelsdirektiv

Kvotesystemer kan teoretisk set gøres effektive, bl.a. hvis:

- a) der findes tilstrækkelig politisk beslutningskraft til at fastsætte et tilstrækkeligt lavt kvoteloft,
- b) systemet begrænses politisk-geografisk så den politiske beslutningsproces for fastsættelsen af loftet ikke udvandes gennem sammenkobling af politisk inhomogene områder. Drift mod et globalt CO₂-handelssystem vil totalt udvande beslutningskraften for et tilstrækkeligt lavt kvoteloft og gøre det muligt for verdens rige at fortsætte deres CO₂-udledende livsstil gennem bortkøb af de fattiges bedste og billigste CO₂-reduktionsmuligheder.
- c) systemet indeholder få elementer/brancher, hvor ingen kan undgå at spare på energi og teknologudvikle.

Det foreliggende forslag til revision gør på mange områder det stik modsatte af ovennævnte. De to første perioder har desuden vist, at kvotehandelssystemet slet ingen betydning vil få for de hjemlige reduktioner. Vi så langt hellere anvendelsen af en mere direkte regulering via forbud, påbud og intelligent brug af afgifter.

ETS-bidraget til den fælles reduktionsforpligtelse bør hæves i takt med at den overordnede målsætning bringes i overensstemmelse med 2-graders målsætningen som beskrevet i starten af dette papir.

NOAH mener, der fra 2013 skal kræves 100% auktionering for alle sektorer. Provenuet skal tilfalde medlemsstaterne og hele beløbet (ikke kun 20 % som foreslået) øremærkes klimatiltag. NOAH mener disse tiltag skal omfatte bæredygtige klimatiltag nationalt eller som led i en supplerende indsats for drivhusgasreduktioner og tilpasning i mindre udviklede regioner udenfor EU. Pengene skal under ingen omstændigheder kunne anvendes til CCS som foreslået, forskning og udvikling af agro-fuel-teknologier eller a-kraft.

ETS bør lukkes for brug af CDM- og JI-kreditter

De foreslåede nye sektorer og gasser a) CO₂ fra petrokemisk industri m.m. b) Lattergas fra salpetersyre m.m. og c) PFC fra aluminium skal reguleres direkte frem for at gives mulighed for at købe sig fra tiltag.

Endelig foreslås ”Udskilning, transport og lagring af CO₂ (CCS) inkluderet i ETS. Vi finder dette forkasteligt og yderst kritisabelt, at man på denne måde ønsker at subsidiere en ikke-bæredygtig uudviklet teknologi der vil føre til en fortsættelse af brugen af fossile brændstoffer (især kul) mange år ud i fremtiden og med alle de negative effekter det vil medføre (se under CCS-afsnittet senere). NOAH mener CCS for enhver pris skal ud af forslaget til revideret kvotehandelsdirektiv.

Udledning af drivhusgasser fra international luftfart steg med 87 % fra 1990 til 2004. Luftfart udgør ca. 5-12 % af EU’s samlede klimapåvirkning⁷. I 2012 forventes luftfart at udgøre mellem 11 og 28 % af Danmarks samlede klimapåvirkning⁸. Det er derfor på høje tid, at luftfarten reguleres med udgangspunkt i klimapåvirkningen fra fly.

⁷ “Clearing the Air – the myth and reality of aviation and climate change” T&E og CAN Europe

⁸ Danmark skal i henhold til Kyoto-protokollen reducere udledningen af drivhusgasser til 55,0 mio. ton CO₂-ækvivalenter i perioden 2008-2012. Udledningen af CO₂ fra dansk luftfart var 2,7 millioner tons i 2005, og den årlige vækst i CO₂-udslippet forventes at være 2,28 %.

NOAH mener ikke luftfarten skal reguleres ved at blive lukket ind i ETS, men først og fremmest ved at blive pålagt afgifter på flybrændstof på mindst samme niveau som brændstof til biler og under hensyn til den relativt større klimapåvirkning luftfarten medfører. Desuden bør der lægges moms på flyrejser på linie med andre forbrugsgoder. Hvis der skal anvendes et kvotesystem som reguleringsværktøj skal det være et lukket system kun for luftfarten og med 100 % auktionering fra 2011.

Hvis luftfarten skal tage sin del af ansvaret for at opnå EU's målsætning om at skære bare 20 % af drivhusgasudslippet i 2020 ift. 1990-niveauet, bør udgangspunktet for fastsættelse af luftfartens klimaloft være klimapåvirkningen i 1990, sådan som det er tilfældet for andre sektorer.

Danmark bør gøre gældende, at den større klimapåvirkning, som luftfartens udledninger har⁹, bør lægges til grund, dvs. at den faktiske CO₂-udledning multipliceres med en faktor 3.

NOAH mener, at det må være et mål at reducere den absolutte mængde af flytrafik, da den for det første har fået lov til at vokse umådeholdent gennem årtier uden regulering fx via brændstofafgifter, for det andet fordi den ellers vil komme til at parasitere på andre sektorer, hvis den lukkes ind i ETS og beslaglægge en stadig større procentdel af den samlede klima-kage.¹⁰

Non-ETS – fælles gennemførelse

Overholdelse

Med det fremlagte forslag er der slet ingen sanktionsmuligheder, hvis landene ikke lever op til målsætningerne. Det er derfor næsten sikkert, at der ikke vil ske noget i disse sektorer med mindre der indføres et system til målopfyldelse (compliance).

NOAH mener, at det er nødvendigt, at der indføres bindende årlige reduktionsmål for alle EU's medlemslande i de ikke-kvotebelagte sektorer.

Årlige reduktionsmål vil gøre de til enhver tid siddende politikere ansvarlige på en helt anden måde end de nuværende 10-20-40-årige mål. Det vil være den måde, hvorpå EU kunne leve op til den ofte erklærede hensigt om at føre an i bestræbelserne på at modvirke katastrofale klimaforandringer.

Uanset hvilke mål EU har på mellemlang eller lang sigt, så er det afgørende at målet splittes op i bindende, årlige reduktionsmål uanset om det er inden for eller uden for ETS, at der er årlige afrapporteringer og endelig at der er en forpligtende mekanisme, der kan sikre overholdelse af målene.

NOAH's beregninger viser, at der for EU-27 er behov for årlige reduktioner på 6,1 % (figur 2) .

⁹ Drivhuseffekten fra fly er 1,9 til 5,1 gange højere end CO₂-bidraget alene.

¹⁰ NOAH's høringsvar vedr. EU's direktivforslag om inkludering af luftfartsaktiviteter i EU's kvotehandelssystem. 5. februar 2007 <http://www.noah.dk/baeredygtig/bg050207.html>

Den eksisterende procedure, der anvendes på miljøområdet er alt for langsom til at kunne håndtere den nødsituation vi er i, hvor de globale udledninger af drivhusgasser skal toppe inden 2015. En sag om ikke-overholdelse af Kyoto-målene vil risikere først at kunne få konsekvenser omkring 2020. Der er derfor behov for en hurtig og effektiv overholdelsesmekanisme, hvor Kommissionen kan idømme medlemslandene bøder direkte, hvis de ikke overholder deres reduktionsforpligtelser.

Det skal sikres, at medlemslandene afrapporterer deres udledninger i år X i marts måned det følgende år. Hvis det ikke sker, skal det resultere i en mærkbar bøde.

Reduktionsmålene skal løbende revideres, så de er i overensstemmelse med de mest aktuelle vurderinger fra IPCC af kravene til at undgå en stigning i den globale gennemsnitstemperatur på højst 2 grader – eller udtrykt mere præcist: det der skal til for at undgå katastrofale klimaforandringer. Der skal derfor indbygges en revisionsklausul, der sikrer at målsætningerne kan opdateres i forhold til videnskaben.

Der skal oprettes et europæisk klimaagentur til at overvåge udviklingen. Det kan muligvis med fordel ske i regi af EEA. Agenturet skal samle data og overvåge udviklingen. Agenturet skal desuden udregne sanktionerne mod de lande som underopfylder og forvalte de økonomiske midler, som måtte komme til veje som følge af ikke-overholdelse af målsætningerne.

De nævnte økonomiske midler skal administreres af agenturet i en særlig Klimafond. Midlerne skal anvendes til at fremme udviklingen og udbredelsen af vedvarende energi i EU-landene samt i udviklingslande. De skal også kunne anvendes til at finansiere tilpasning i udviklingslande.

Kreditter

Vi finder det pinligt, at Danmark med hensyn til den tilladte brug af kreditter, lægger betydelig vægt på øget kreditadgang fra 33 % til 50 % – konkret ved at lande med størst reduktionsforpligtelse får adgang til JI/CDM-kreditter svarende til mindst 5 pct. af 2005-udledningen uden for de kvoteomfattede sektorer (mod tre pct. i Kommissionens forslag). Det betyder, at Danmark kan klare 50 % af forpligtelsen gennem kreditter mod 33% i Kommissionens forslag. Forhøjelsen tænkes opnået gennem en differentiering mellem landenes adgang til JI/CDM-kreditter og/eller en generelt øget adgang til JI/CDM-kreditter.”¹¹

NOAH mener, at EU og andre annex-1 lande skal løfte deres reduktionsforpligtelser gennem hjemlige tiltag og ikke ved at købe sig til reduktioner i ikke-annex-1 landene.

At man ønsker at gå helt til kanten understreges af ”Kreditter kan blive et væsentligt virkemiddel til at opfylde især meget høje reduktionsforpligtelser inden for en omkostningseffektiv ramme. Regeringen finder det derfor u hensigtsmæssigt, at Kommissionens forslag til loft i Danmark er mere snævert end supplementaritetsprincippet tillader.

Regeringen argumenterer at ”det er vigtigt, at der sendes et signal om, at EU er parat til at åbne for en større adgang til kreditter, hvis ulandene vælger at indgå i en forpligtende international aftale”.

¹¹ Samlenotat Til Klima- og Energipolitisk Specialudvalg 27.8.2008 s. 52

Det vender efter vores mening sagen på hovedet, idet det netop ikke vil tilskynde ulandene til at påtage sig forpligtelser med mindre EU og andre (gamle) industrilande tager ansvar for deres historiske udledninger, som jo er årsagen til de nuværende klimaproblemer.

NOAH tilslutter i øvrigt Greenpeace's kritik af den danske regerings ønske om at udvide adgangen til at overholde sine reduktionsforpligtelser gennem kreditkøb.¹²

I den udstrækning Danmark og EU vælger at anvende kreditter, må det som minimum forlanges at de opfylder Gold Standard-kriterierne.

CCS

Vi mener, at CCS er en teknologi, der absolut ikke skal fremmes med offentlige midler. Det er en ikke-løsning på de fossile brændsels CO₂-udledninger. Den er dyr, den vil nedsætte energieffektiviteten betydeligt, og den vil frem for alt fortsætte kulalderen på ubestemt tid.

Den andel af det indfyrede kul, som ikke opfanges, vil alene være nok til at fortsætte kursen mod en ustyrlig global opvarmning.

Vi vender os derfor bl.a. imod forslag, der vil betyde, at EU fremmer CO₂-lagring på bekostning af energibesparelser, energieffektiviseringer og vedvarende energi.

NOAH mener al forskning, udvikling og demonstration af CCS skal bekostes af de selskaber der efterspørger CCS og ikke tages fra offentlige forsknings- og udviklingsmidler. Enhver form for subsidiering af CCS skal fjernes fra forslaget.

Vi mener,

- at EU med forslaget bevæger sig ud på et kæmpe skråplan i miljøpolitikken
- at Danmark ikke skal inkludere CCS i sin energi- og klimapolitik
- at Danmark skal modsætte sig brug af CCS i EU's energi- og klimapolitik.

Med forslaget åbnes for et helt nyt kapitel i Danmarks og EU's affaldspolitik med etablering af direkte nedpumpning af forbrugersamfundets affaldsstrømme til undergrunden – i klimaets hellige navn. Med forslag om tredjepartsadgang til pipelines og lagerfaciliteter, etableres et system, der på mange måder minder om de gamle lossepladser eller de danske genbrugs- og omlastepladser indsamling af affald eller af forurenede jord, der skal deponeres, hvor erhverv såvel som private kan aflevere deres affald til deponering.

Når CO₂-lossepladserne er fyldt op, overtager samfundet de ansvarsmæssige og dermed økonomiske forpligtelser fra operatørerne. Det bliver dermed den enkelte borger/skatteyder, der kommer til at betale for dette storskalaeksperiment, hvis noget går galt eller CO₂-og affaldslageret reagerer uventet.

Med CCS-direktivet etableres et affaldshåndteringssystem for kraftværker og storudledende industri frem for forebyggelse gennem besparelser og teknologiskift til vedvarende energiformer.

¹² <http://www.greenpeace.org/raw/content/denmark/press/rapporter-og-dokumenter/klimapolitik-paa-kredit.pdf>

Når først de nødvendige massive investeringer er foretaget i opfangnings- og transmissionssystemer er det uhyre vanskeligt at ændre på.

Med den lovgivningsmæssige ramme der etableres med dette forslag vil der med enkle tilføjelser kunne åbnes for nedpumpning af mange andre stoffer. I forslaget åbnes allerede for nedpumpning af de andre væsentlige drivhusgasser, dvs. N₂O, NH₃ og FC.

Direktivet lægger op til, at de enkelte lande selv kan vælge, om de vil bruge CCS, og på den baggrund skal vi opfordre regering og folketing til at melde klart ud, at man ikke agter at vælge brugen af CCS som virkemiddel i dansk energi- og klimapolitik.

Konkrete problemer med CCS:

Det er principielt forkert at anvende undergrunden som losseplads frem for at forebygge gennem forbrugs- og energibesparelser, energieffektiviseringer og vedvarende energi.

Etableringen af CCS-lagrenes infrastruktur åbner for en ny politik, hvor affaldsstrømme kan ledes direkte i undergrunden

CCS vil ikke kunne levere noget af betydning før længe efter 2030. Først i 2050 regner EU-Kommissionen med at CCS vil kunne reducere udledningerne fra kraftværkerne med 18-20%.

I betragtning af, at der globalt er brug for at udledningerne topper inden 2015, vil CCS være alt for længe om at kunne bidrage hertil.

Det er en meget dyr måde at reducere CO₂ på.

Det bliver samfundet/skatteborgerne der kommer til at betale for uheld og uventede udslip.

Det råderum, der er for fortsat at udlede CO₂ og andre drivhusgasser til atmosfæren er så snævert, at selv hvis alle kulværker meget hurtigt blev udstyret med CO₂-indfangning og selv om man samtidig skulle være i stand til at etablere de fornødne sikre lagre, så ville den andel af udledningerne, som ikke ville blive fanget, overstige den mængde atmosfæren kan rumme, hvis man vel at mærke vil undgå de katastrofale klimaforandringer.

Den danske holdning er, at pakken skal forhandles samlet – det betyder, at man ikke vil gå imod nogen af delene, men acceptere hele pakken med eventuelle småjusteringer.

Det betyder reelt at Danmark med dette principielt tilslutter sig brug af CCS i klimapolitikken, hvilket vi finder beklageligt og et stort tilbageslag i dansk miljøpolitik.

Ofte hører vi tilslutning til ideen om at Danmark skal gå først i den teknologiske udvikling, men i den konkrete sammenhæng viser det sig altså, at regeringens forståelse heraf overvejende angår teknologier, der sikrer en fortsat anvendelse af fossile brændsler på trods af, at man hævder at ville det modsatte.

Krav om trediepartsadgang til CCS infrastrukturen udvider perspektivet omkring CCS voldsomt. Kravet stimulerer etableringen af pipelines fra større industrier til CCS anlæggets indfangningsdel, hvorved kravet til accept af andre forureninger end CO₂ i affaldsstrømmen til deponering vil stige.

Dette vil binde yderligere kapital til en kulkraftbaseret energifremstilling og mindske de involverede kraftværker og industriers incitament til at vælge energieffektiviseringer og VE.

Komitologi

Pakken lægger op til udstrakt brug af Komitologi i den videre beslutningsproces. Herved favoriseres de ressourcestærke aktører som f.eks. industrien der kan mønstre mange eksperter og lobbyister, og omvendt svækkes offentlighedens og miljø-NGOernes indflydelse på beslutningerne. Vi opfordrer derfor til, at man fra dansk side arbejder for at begrænse anvendelsen af denne beslutningsmetode til et absolut minimum, og at der i stedet anvendes åbne og gennemsikkelige beslutningsprocedurer med inddragelse af Parlamentet.

Med venlig hilsen

Palle Bendsen
Kim Ejlertsen

NOAH-Energi og Klima